

## RISC-MANAGEMENTUL ÎN PROCESUL GESTIUNII CORPORATIVE A ACTIVITĂȚII BANCARE

*POSTOLACHE Victoria, dr., lect. univ.,  
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți  
CURAC Andrei, masterand,  
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți*

**Abstract:** *The current period is called the “risk management era” in banks, and risk management is an extremely complex and important task of banking management. The issue of risk arises from the fact that we live in a civilization of risk. The complexity and diversity of bank risks has been on the rise in recent years due to increased competition between banks due to the increase in international financial markets and due to the increasing number of financial products and services. Changes that have taken place in the financial and banking markets in recent years have led to major changes in risk within the bank.*

**Keywords:** *risk management, banking risk, corporate governance, banking activity.*

Studiile empirice definesc riscul ca pierderi asociate unor evoluții adverse ale rezultatelor. În acest context, gestiunea ris-curilor poate fi interpretată ca totalitatea instrumentelor, tehnicilor și metodelor implementate de bancă pentru a obține rezulta-te pozitive. Organizarea și coordonarea gestiunii riscurilor bancare în cadrul unei bănci licențiate prevede:

- participarea în cadrul gestiunii riscurilor bancare a consiliului de directori în calitate de organ executiv al băncii;
- existența sistemului de colectare, prelucrare și distribuire a informației cu privire la riscurile bancare la toate organele de conducere;
- crearea departamentelor, subdiviziunilor responsabile de coordonarea gestiunii tuturor riscurilor bancare.

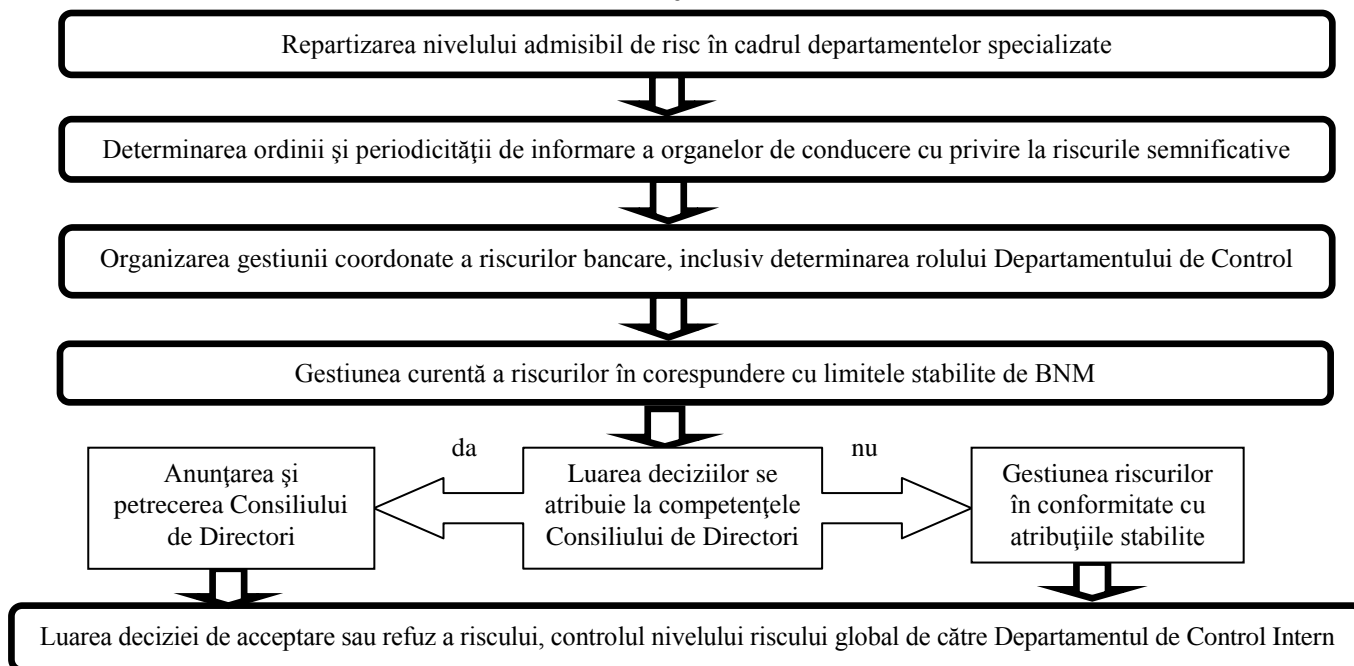
În cadrul realizării de către consiliul de directori a atribuțiilor sale în corespundere cu regulamentele interne acesta:

- aprobă nivelul acceptabil al riscului global pe bancă și periodicitatea revizuirii lui;
- aprobă politica de limitare a expunerii la riscurile bancare a tuturor operațiunilor bancare și efectuarea controlului asupra
  - elaborării de către organele executive a regulilor și procedurilor necesare pentru respectarea politicii bancare;
- revizuire periodic mărimea limitelor interne și corespunderea lor cu strategia de dezvoltare a băncii, a particularităților de
  - prestare a serviciilor noi;
- aprobă lista operațiunilor bancare și altor produse bancare, pentru care este necesară realizarea evaluării calității gestiunii corporative.

Membrii consiliului de directori și a altor organe executiv ale băncii poartă răspundere asupra rezultatelor gestiunii riscuri-lor bancare. În legătură cu aceasta consiliul de directori al băncii urmează să organizeze și coordoneze gestiunea tuturor riscuri-lor la care este expusă banca. În acest context, ca obiective principale se conturează următoarele:

- a) necesitatea creării subdiviziunilor specializate a băncii sau pregătirea unui specialist – risc managerului, responsabil de gestiunea riscurilor, inclusiv evaluarea totală a lor, monitorizarea permanentă a pozițiilor riscante ale băncii și elaborarea recomandărilor de soluționare a problemelor în domeniul gestiunii riscurilor bancare;
- b) coordonarea activității subdiviziunilor specializate a băncii, responsabile de administrarea riscurilor și a Departamentului de Control Intern;
- c) identificarea rolului Departamentului de Control Intern în gestiunea curentă a riscurilor pe segmentul de coordonare a activității cu organele executive ale băncii și subdiviziunilor sale, care evaluează expunerea la risc a băncii în limitele atribuțiilor sale, specificate în regulamentele interne.

Procesul de gestiune a riscurilor de pe poziția gestiunii corporative a băncii licențiate poate fi prezentat sub formă de algoritm, reflectat în figura 1.



**Figura 1. Algoritmul procesului de management al riscurilor în cadrul gestiunii corporative**

*Sursa: adaptat de autor în baza sursei 3*

Două dintre cele mai importante mecanisme de guvernare corporativă internă care sprijină cadrul global de gestionare a riscurilor sunt instituirea unui manager independent pentru riscuri și/sau a Departamentului de gestionare a riscurilor, care să fie responsabil de supraveghere pentru toate riscurile asumate de bancă. Necesitatea ca aceste două mecanisme de guvernare corporativă a riscurilor să fie constituite și consolidate a devenit primordială în perioada post-criză. O mare parte a băncilor nu au avut departamente de gestiune a riscurilor în echipele lor până la criză și nici nu a fost clar definită independența acestora.

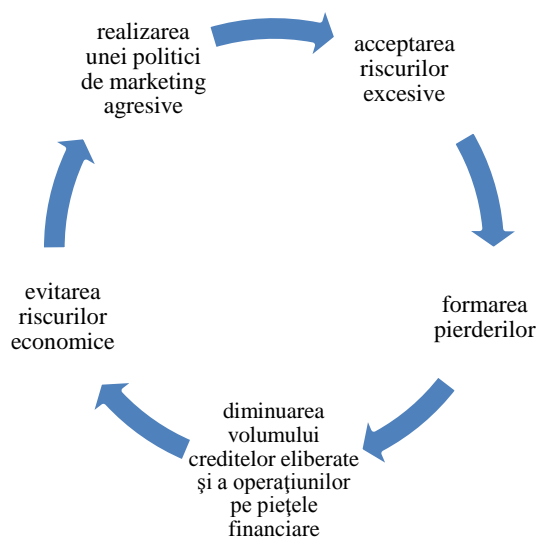
Constatările din literatura empirică sugerează că băncile trebuie să îmbunătățească în mod semnificativ cadrul și calitatea funcției de gestionare a riscurilor, deoarece criza a evidențiat importanța guvernării riscurilor în bănci.

Gestiunea curentă a riscurilor operațiilor bancare ține de responsabilitatea organelor executive ale băncii care în baza instrucțiunilor interne verifică respectarea limitelor pentru diverse riscuri.

Conform practicii internaționale a risc-managementului financiar, principalul scop al funcției de gestiune a riscurilor constă în determinarea limitelor riscului și asigurarea respectării continue a limitelor impuse. Evaluarea riscului acceptat servește bază pentru repartizarea optimă a resurselor bancare, ținând cont de risc în scopul formării tarifelor pentru serviciile prestate de bancă și evaluarea rezultatelor activității bancare.

Elaborarea instrucțiunilor interne pentru evaluarea, gestiunea și controlul riscului se bazează pe respectarea următoarelor principii:

1. Scopul final al gestiunii riscurilor nu constă în minimizarea sau evitarea lor ci în acceptarea lor în acel volum și pentru acele operațiuni care îi vor permite băncii să promoveze o politică eficientă de plasare a resurselor financiare pentru menținerea rentabilității și a lichidității activelor. Orientarea spre minimizarea riscurilor are legătură directă cu așa numitul „cerc vicios” al riscului, prezentat în figura 2.



**Figura 2. „Cercul vicios” al riscului**

*Sursa: adaptat de autor în baza sursei 3*

Acest cerc vicios poate fi rupt doar prin refuzul de la concepția de minimizare a riscului în schimbul unei gestiuni active de preîntâmpinare a expunerii la risc în dependență de factorii cu acțiune internă și externă asupra activității bancare.

2. În cadrul sistemului de gestiune a riscului operațiunilor active acceptarea riscurilor noi se realizează în funcție de limitele acceptate de bancă. Metodologia de gestiune a riscurilor bancare trebuie să asigure monitorizarea permanentă a riscurilor acceptate și corectarea volumului riscurilor în cazul apariției situațiilor de instabilitate financiară. Conform practicii de risk management există următoarele posibilități de gestiune a riscurilor bancare:

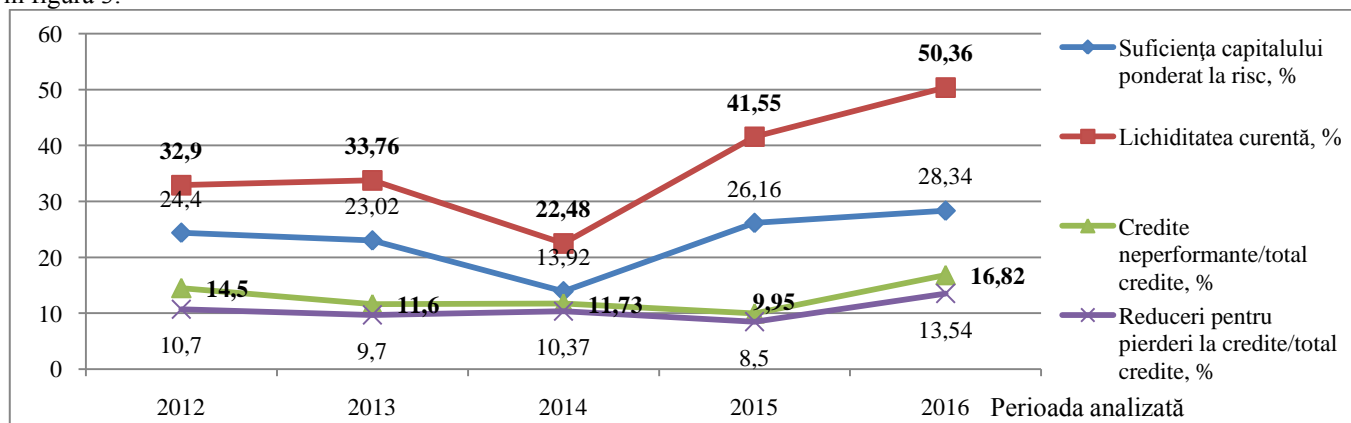
- asigurarea riscurilor, prevede implementarea unor măsuri preventive de apariție a evenimentelor asigurate;
- formarea rezervelor în activitatea bancară este una din principalele metode de gestiune a riscului global, care nu poate fi transferat asiguratorului sau garantului;
- hedging-ul reprezintă o metode de protecție contra pierderilor posibile prin încheierea contractelor de transfer a riscului către persoanele care doresc să-l preia;
- diversificarea riscului este una din posibilitățile de minimizare a expunerii totale la risc a băncii prin repartizarea eficientă a resurselor financiare libere;
- gestiunea activelor și pasivelor urmărește posibilitatea de echilibrare a activelor și obligațiunilor cu scopul de a reduce la minim fluctuațiile costului net al portofoliului;
- evitarea riscului prin realizarea unor analize minuțioase a operațiunilor bancare și refuzul de a se implica în operațiuni cu un grad de risc sporit;
- respectarea limitelor impuse de BNM la operațiunile riscante.

Realizarea gestiunii riscurilor bancare la nivelul băncilor licențiate din Republica Moldova are ca obiectiv principal respectarea limitelor implementate de supraveghetorul principal: BNM. Astfel, per sistem bancar se urmărește activitatea băncilor în domeniul expunerii la riscul de credit, riscul de lichiditate, riscul valutar și cel de piață în baza datelor prezentate în rapoartele financiare.

3. Integrarea metodelor de gestiune a riscurilor cu cerințele prudențiale referitoare la activitatea bancară. Conform legislației în vigoare, impuse de BNM, sistemul de restricții cu privire la activitatea băncii prevede:

- restricții cu privire la suficiența capitalului, valoarea căruia nu trebuie să fie mai mică de 16% [2];
- restricții cu privire la limita de lichiditate care include 3 principii:
  - a) principiul I – coeficientul lichidității pe termen lung  $\leq 1$ ;
  - b) principiul II – coeficientul lichidității curente  $\geq 20\%$ ;
  - c) principiul III lichiditatea pe benzi de scadență până la o lună; 1-3 luni; 3-6 luni; 6-12 luni și peste 12 luni, exprimată ca raport între lichiditatea efectivă și lichiditatea necesară pe fiecare bandă de scadență, nu trebuie să fie mai mică decât coeficientul stabilit de Regulamentul cu privire la lichiditatea băncii. Principiul III urmează să fie calculat ca raportul dintre lichiditatea efectivă și lichiditatea necesară pe fiecare bandă de scadență și nu trebuie să fie mai mic de 1 pe fiecare bandă de scadență. În cazul înregistrării unui excedent de lichiditate în oricare dintre benzile de scadență, cu excepția ultimei benzi, acesta se va adăuga la nivelul lichidității efective, aferent benzii de scadență următoare [1];
- restricții cu privire la riscul asumat (limitarea inclusiv a riscului de credite);
- restricții cu privire la implicarea în operațiuni frauduloase (spălarea banilor) [2];
- restricții de ordin general (fiscal, judiciar) etc.

În acest context, este necesar să analizăm respectarea normativelor de către sectorul bancar în funcție de datele prezentate în figura 3.



**Figura 3. Evoluția în dinamică a indicatorilor financiar per sector bancar**

*Sursa: elaborat de autor în baza datelor [www.bnm.md/md/financial\\_indices\\_of\\_bank\\_system](http://www.bnm.md/md/financial_indices_of_bank_system) (vizitat pe 25.06.2017)*

Astfel, în baza datelor din figura 3, constatăm că valorile înregistrate pentru suficiența capitalului ponderat la risc sunt mai mari decât limita recomandată de BNM în perioada anilor 2012 – 2013 și 2015 – 2016 și doar în anul 2014 aceasta este mai mică vizavi de normativul stabilit de BNM din cauza furtului ce a avut loc la finele anului.

Valorile lichidității curente pentru perioada cercetată sunt mai mari comparativ cu cele recomandate de BNM pentru toată perioada, însă prezintă un trend ce indică creștere în anii 2012 – 2013 și 2014 – 2016, dar pentru anii 2013 – 2014 se observă o diminuare considerabilă de la 33,76% la 22,48% pe fundalul evenimentelor negative din anul 2014.

Indicatorii riscului de credit prezintă un trend oscilatoriu în perioada analizată, datorită modificărilor ce s-au înregistrat în cadrul sectorului bancar, însă pentru anul 2016 situația este una mai periculoasă, deoarece s-au înregistrat creșteri considerabile atât pentru raportul credite neperformante la total credite cât și reduceri pentru pierderi la credite raportate la total credite.

4. Evaluarea riscurilor bancare trebuie să conțină obligatoriu valori cantitative, pentru a compara în dinamică expunerea băncii la risc în funcție de operațiunile realizate;

5. Gestiunea riscurilor bancare urmează să fie realizată în baza unei metodologii ce include:

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ  
**ASIGURAREA VIABILITĂȚII ECONOMICO-MANAGERIALE PENTRU DEZVOLTAREA DURABILĂ A ECONOMIEI  
REGIONALE ÎN CONDIȚIILE INTEGRĂRII ÎN UE**

- existența unui departament specializat în gestiunea riscurilor bancare;
- implementarea unor metode moderne de evaluare a riscurilor;
- posibilitatea comparării riscurilor cu valorile normative recomandate de BNM.

Actualmente, băncile își configurează un profil propriu de risc, determinând obiectivul și strategia de minimizare pentru fiecare risc important. Băncile stabilesc categoriile de riscuri pe care sunt gata să le accepte, precum și limita de la care un risc este evaluat ca fiind important. În stabilirea riscurilor se ține cont de natura, dimensiunea și complexitatea activității băncilor. Strategia societăților bancare privind administrarea riscurilor semnificative trebuie să determine raportul dintre risc și profit pe care banca îl consideră acceptabil, în condițiile asigurării continuității activității bancare sănătoase și prudente.

În concluzie la cele prezentate în acest studiu, menționăm că problemele fundamentale care stau în atenția sectorului bancar privesc atât dezvoltarea și creșterea eficienței acestuia, cât și restructurarea și soluționarea deficiențelor constatate. Astfel, limitele determinate de BNM prevăd stabilirea unor restricții care vin să soluționeze problemele specifice sectorului bancar, încălcarea cărora poate afecta activitatea băncii și în final servește în calitate de amenințare pentru sectorul bancar al Republicii Moldova.

**REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:**

1. Regulamentul Băncii Naționale a Moldovei cu privire la lichiditatea băncilor comerciale al Republicii Moldova nr. 24 din 9.08.1997. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 1997, nr. 64-65 din 02.10.1997 (cu modificările și completările ulterioare).
2. Regulamentul cu privire la suficiența capitalului ponderat la risc, aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 269 din 26.10.2001. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2001, nr. 130/310 din 14.12.2001 (cu modificările și completările ulterioare).
3. Large Bank Supervision: Controller's Handbook: Controller of the Currency. Administrator of National Banks, USA, 1996. p. 47.